

EL 9 MÓN

MONOGRÀFIC ESPECIAL
SOBRE ELS OBJECTIUS
DE DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE

Dilluns, 25 de juliol de 2022

Vida terrestre

EL REPORTATGE

El desplaçament d'espècies
a causa de l'escalfament
global és un fet

EL REPORTATGE

La diversitat orogràfica i
climàtica de Catalunya té una
gran riquesa d'ecosistemes

L'ENTREVISTA A JORDI JUANOLA, 'TOTI'

El pastor de Rocabruna alerta
de la disminució de la cabana
d'oví i defensa el món rural

L'OPINIÓ DE JOAN VILA, CEO DE LC PAPER

Analitza l'efecte de la covid
i la guerra a Ucraïna en els
objectius de l'Agenda 2030

Els reptes de la conservació de la vida terrestre

Els ecosistemes i els paisatges canvien, i ho faran més a mesura que s'incrementin els efectes del canvi climàtic

Jordi Camprodon Subirachs i Carme Casas Arcarons, fotografiats al parc Balmes de Vic

Els paisatges, i amb ells la biodiversitat, estan canviant pels efectes del canvi climàtic. L'objectiu de desenvolupament sostenible número 15 aborda la vida terrestre i indica les accions a seguir per a la seva conservació. D'una anàlisi de la situació global se'n desprèn que els casquets polars i els ecosistemes d'alta muntanya estaran entre els més afectats. No es poden oblidar tampoc els litorals, perquè amb el desglaç i la pujada del nivell del mar patiran inundacions.

Carme Casas Arcarons és doctora en Botànica i investigadora de les línies de gestió del sòl i d'ecologia aplicada i canvi global al Centre Tecnològic BETA de la UVic-UCC. Jordi Camprodon Subirachs, doctor en Biologia, està especialitzat en zoologia de vertebrats, ecologia animal i biologia de la conservació. També desenvolupa la seva activitat al Centre BETA i, a més, al Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC). Coneixedors en profunditat dels ecosistemes terrestres, repassen en aquest reportatge la situació i els reptes d'uns sistemes naturals que, malgrat l'activitat humana, continu-

aran el seu curs deixant, segurament, moltes espècies pel camí.

A causa de la pujada de les temperatures, els espais desèrtics i semi-desèrtics intensificaran la desertització. "Segons les tendències, a Catalunya acabarem tenint el mateix clima que a Sevilla", diu Camprodon. Els ecosistemes aniran migrant cap a latituds més nòrdiques. "Són previsions que fan els modelitzadors i que solen comptar a 50, 70, 100 anys", matisa. Així, per tenir aquest canvi tan dràstic del clima "han de passar més de 50 anys, segur". Els models es poden aplicar tant a ecosistemes com a espècies en concret. Per exemple, hi ha models climàtics fets per Catalunya i el pi roig, "que és una espècie molt estesa", segurament, i, segons aquests models, desapareixerà de tots els llocs que no siguin el Pirineu. De fet, al Montseny s'han fet estudis en què s'ha vist que en els últims 25 o 30 anys ja hi ha hagut un cert desplaçament i que l'alzinar cada cop arriba una mica més amunt. El faig també es desplaça cap a la part més alta. El desplaçament es produeix per un tema de competència, explica Casas: "Si no fa tant fred,

l'alzina pot competir més amb el faig i per tant es pot anar expandint bé." Per contra, el faig necessita més humitat ambiental i si el clima és més càlid i sec li costa més de sobreviure i l'alzina el va desplaçant.

El moviment d'espècies a causa de la pujada de les temperatures es veurà també al massís d'Els Ports, on "pujarà la carrasca, la pinassa i el pi roig pràcticament pot ser que desaparegui". El mateix passarà al Pirineu. Els sistemes més mediterranis del sud cada cop seran més àrids, cada vegada tendiran més a assemblar-se a la vegetació que hi ha al País Valencià, apunta Camprodon. Segons els models, a Osona pot passar que el paisatge sigui més semblant al del Vallès i que entri més el pi blanc i es vagi retirant el pi roig. En alguns experiments ja es constata la desaparició d'espècies: "Alguna espècie de papallona diürna ha desaparegut del Montseny, com les que són de distribució més alpina, i en canvi n'apareixen d'altres que són de distribució més iberomagrìbina." Pel que fa a la flora, a Osona es va veient que hi ha algunes espècies de plantes molt mediterrànies que no arribaven

a la Plana de Vic i ara s'hi comencen a veure, com alguna espècie d'orquídia ben mediterrània i que anys enrere no hi era.

Abandonament de pastures i intensificació dels sistemes agrícoles

Al Centre BETA Casas i el seu equip treballen sobretot en sistemes de pastures. Participen en projectes que estudien sistemes pastorals dels comunals del Pallars. Hi observen canvis de gestió, en l'estructura i en el tipus de pastures, "estem analitzant com els efectes d'aquests canvis en la gestió dels comunals afecta la biodiversitat florística i de pol·linitzadors".

En les pastures comunals, en destaca dos aspectes: la càrrega ramadera i el tipus de ramat. "Cada vegada hi ha menys ovelles" i s'ha incrementat la pastura de vaca. La biodiversitat se'n ressent pels "canvis en la nitrificació del sòl i, per tant, hi ha un canvi de composició d'espècies de flora", però també repercuteix en les comunitats de pol·linitzadors i d'invertebrats.

Un altre aspecte a tenir en compte és l'abandonament de zones. D'anys

ençà i arran de la tradició d'aquestes zones, s'anaven mantenint aquests espais oberts i sistemes de pastures de muntanya. A la que s'abaixa la càrrega ramadera hi ha el procés de la successió natural: comencen a entrar els matolls, arbres, i de mica en mica arribaríem altra vegada al bosc. "I anem perdent aquests espais oberts que des del punt de vista de biodiversitat són molt rics." Els canvis en la gestió d'aquests sistemes també van lligats als canvis socials: no hi ha pastors, costa trobar gent que s'hi vulgui dedicar...

Els sistemes agrícoles són un altre objecte d'estudi del BETA. Es treballa per buscar cultius més resilients, que necessitin menys aigua i adaptats a la sequera. Per exemple, el blat de moro s'ha substituït pel sorgo. En relació amb els cultius, Camprodon indica que "hi ha espècies associades que s'estan perdent", com invertebrats o ocells, i subratlla que a la Plana de Vic "s'està desertitzant biodiversitat per la intensificació agrària, i això és una tendència a tot Europa". S'està veient que "els sistemes agrícoles estan baixant per intensificació i de pastures estan baixant per abandonament", diu. Aquesta intensificació agrícola es tradueix en accions com la utilització de diferents tipus de plaguicides o pesticides o l'eliminació de la vegetació dels marges. Als marges, diu Camprodon, és on dona més riquesa en els àmbits florístic i faunístic: "No cremeu els marges. Per mecanització és més pràctic tenir un camp immens, però això treu biodiversitat, perquè en aquests marges que separaven camps s'hi anava fent vegetació herbàcia, arbustiva, bardisses d'aranyoner i d'arç... tot això aporta una gran riquesa de plantes i d'insectes pol·linitzadors."

En canvi, proposa diversificar els cultius, fer una agricultura ecològica i de proximitat que vagi combinant diferents tipus de cultius, que sigui respectuosa amb les males herbes i no faci servir productes químics.

Foto del grup de pràctiques de Zoologia de la UVIC-UCC

Amb això "s'afavoreix la biodiversitat i també la salut".

La recuperació dels boscos de ribera

Des de la UVic-UCC i el CTFC Camprodon es porta a terme un projecte Life sobre conservació de boscos de ribera "on associem la part aquàtica amb la terrestre". Les vernedes i els boscos de ribera són, segons els indicadors, "dels sistemes naturals més degradats que hi ha a Europa i, concretament, a Catalunya ocupen una mínima superfície de la que haurien d'ocupar". En fan la conservació dels que queden i restauració dels que han desaparegut. A més, estudien com respon la biodiversitat a aquests canvis.

Aquesta degradació i desaparició té

múltiples causes: "D'entrada, és la degradació secular que hi ha hagut per part de l'activitat humana. Ha desaparegut el bosc de ribera perquè o s'hi han estès terres agrícoles o s'ha substituït per pollancreda o s'ha urbanitzat." El problema, diu Camprodon, "és que ens hem apropiat de les antigues lleres dels rius". Quan hi ha una crecuda s'evidencia: el riu recupera el seu espai i es produeixen les inundacions. Des del CCTF també treballen amb fauna amenaçada: ratpenats, gall fer i carnívors. "Fem servir la fauna com a indicadora de quin és l'estat de conservació dels ecosistemes en relació amb la gestió forestal."

El tràfic d'espècies

A Catalunya hi ha problemes amb el

tràfic d'espècies. De fet és un fenomen mundial. "Juntament amb el tràfic de drogues i el tràfic d'armes és un dels negocis fraudulents més lucratius que hi ha al món", diu Camprodon. Arriben espècies sobretot exòtiques o que puguin tenir un interès per a col·leccionistes (marfil d'elefant, banyes de rinoceront) i a vegades Catalunya és un lloc de pas per altres punts. El tràfic d'espècies de fauna i flora està regulat pel conveni internacional CITES "i s'ha de complir; ningú pot tenir un guacamai a casa sense papers", explica. Totes les espècies que estiguin dins d'aquest conveni han d'estar amb un paper que certifiqui que provenen de comerç legal o d'una cria en captivitat. En flora, diu Casas, potser no és tan accentuat com en fauna.

AL DETALL

"Ens hem de treure del cap la idea de foc zero"

La gestió o no dels boscos és un tema recurrent, i més a l'estiu, amb un risc d'incendi totalment desbotat. Per Jordi Camprodon "és un tema complex". La situació és molt diferent de la que hi havia fa 100 o 150 anys: "Si et mires una foto antiga, veus el Montseny i estava pelat; es treia molta llenya perquè no teníem carbó mineral i fèiem servir el carbó vegetal. Llavors allà pocs incendis hi havia." A partir dels anys 50 s'abandona la gestió intensiva i comença a incrementar-se la biomassa i la superfície forestal. "Tenim boscos molt joves amb molta biomassa, amb una població més gran, un ús lúdic de la muntanya, una mecanització de tot, electrificació, vehicles a motor... és a dir, molts possibles focus de foc, molt

combustible per cremar i poca gestió, perquè s'ha anat abandonant."

Camprodon assegura que, d'entrada, "ens hem de treure del cap la idea de foc zero. El foc forma part de la mateixa dinàmica dels boscos i dels mediterranis en particular, però també dels boscos boreals". Al bosc, per exemple, hi ha molts incendis per llamps. El nou paradigma que s'està donant, "fins i tot des del cos de Bombers", apunta, que hi ha alguns focs per causes naturals i en zones despoblades que es podrien deixar cremar, "això a Amèrica del Nord fa temps que ho van aplicar, fins i tot en els parcs nacionals".

Aquí, però, cal tenir en compte que tenim un país densament forestat, més poblat i amb urbanit-

zacions escampades a les muntanyes "i si volem donar protecció a béns i persones ens cal actuar". Per aconseguir aquesta gestió, "potser haurem de prioritzar on es pot fer", perquè la capacitat que tenim com a país per invertir aquí ara per ara s'ha demostrat bastant ineficaç o molt limitada". Camprodon diu que si s'han de fer inversions sense treure'n un rendiment, "vol dir que bona part de diners públics o privats han d'anar invertits aquí" i assenyalava que les perspectives de futur potser seran més favorables si estimulem el producte local, "potser ens facin falta productes derivats del bosc i que no ens n'anem a fora a buscar-los sinó que anem als boscos més propers a nosaltres, que seria molt més ecològic. Ara, arribar

a tot arreu no hi arribarem, d'això n'hem de ser conscients".

Un altre aspecte que destaquen tant Camprodon com Casas és que hi ha molts boscos que es poden deixar en lliure evolució "i que guanyaran en maduresa i en biodiversitat, perquè no tenim boscos madurs".

El terme neteja del bosc "s'hauria d'eliminar del vocabulari. Neteja, en tot cas, de residus que ha deixat la gent". Els boscos mediterranis, alzinars i rouredes, tenen una riquesa en el sotabosc amb arbust, herba i això forma part de l'estructura pròpia del bosc. Sí que veuen bé que a la perifèria de zones urbanes es faci una gestió d'aprofitament del sotabosc, i Casas posa l'exemple de les experiències que s'estan fent ara amb ramats, amb pastura de sotabosc.

Catalunya té una gran diversitat d'ecosistemes

La diversitat orogràfica i climàtica de Catalunya dona una gran riquesa d'ecosistemes. Hi són ben representats molts dels ecosistemes terrestres que hi ha al centre i nord d'Europa i alguns del sud de la península, assenyala Jordi Camprodon. “Quan parlem dels grans biomes: la tundra, la taigà... aquí amb equivalència, una mica a petita escala, els tenim pràcticament tots representats”, diu Carme Casas. El desert i les selves no hi serien, però “des d'arran de mar fins pràcticament a 3.000 metres, tot aquest gradient altitudinal és una mica la representació que tens al gradient latitudinal de distribució de diferents tipus d'ecosistemes”.

Per totes les activitats que s'han desenvolupat, el país és un mosaic de prats, boscos i matollars de tot tipus: a les parts baixes, de tipus mediterrani, més secs; i cap al sud de Catalunya, més semblant a ecosistemes semidesèrtics o molt àrids; i a mesura que es va pujant es troben boscos caducifolis, pinedes de pi negre, avetoses, prats alpins, subalpins i transalpins. Llavors hi ha els aiguamolls, que van a cavall entre sistema terrestre i aquàtic i els ecosistemes costaners.

Camprodon apunta que és molt interessant “perquè la gent és poc conscient d'aquesta diversitat. Ves a les grans planes, a la Meseta castellana, al centre de França, Alemanya, Polònia i no trobaràs aquesta diversitat, passes quilòmetres veient el mateix”. A Andalusia, subratlla, “també trobaríem un gradient així; tot i que està molt més al sud, però com que també és muntanyosa i està banyada pel Mediterrani i per l'Atlàntic trobes una gran quantitat d'ecosistemes”.

Els aiguamolls són dels sistemes més amenaçats a causa de la pèrdua de “l'aigua freàtica que els va alimentant, es van assecant i, per tant, tota la flora i la fauna que hi va associada està amenaçada”, diu Casas. Pel que fa al tipus d'espècies que habiten aquest sistema destaca, a les muntanyes del Pirineu, espècies de molsa, algunes molt característiques: els esfagnes que formen la torba. Hi ha diferents espècies d'esfagnes, algu-

nes d'elles són rares i estan al catàleg de flora amenaçada. Als aiguamolls també hi ha diferents tipus de joncs, i espècies aquàtiques de llocs humits. De fet, hi ha unes quantes espècies que estan al catàleg de flora amenaçada que són

precisament espècies aquàtiques, d'aquestes basses o aiguamolls. Pel que fa a fauna, estariem parlant de peixos, però també de la fauna semiaquàtica com ocells, alguns artròpodes que tenen fase aquàtica i fase terrestre, com les libèl·lules, a més d'ànecs, bernats i tota la seva família, i mamífers semiaquàtics com les llúdrigues o la rata d'aigua. Hi ha espècies que s'estan recuperant com la llúdriga, i d'altres “altament amenaçades com la rata d'aigua o la rata almesquera”, diu Camprodon.

Pel que fa als ecosistemes de muntanya, al Pirineu també hi ha moltes espècies del catàleg de flora amenaçada que són espècies rares, endèmiques. Això té relació amb el fet que el Pirineu, com a zona que s'ha anat despoblant “i precisament per ser una gran serralada, és on ha anat quedant relegada la fauna més amenaçada: el gall fer, l'os... han anat quedant relegats allà, però no perquè no puguin estar fora del Pirineu sinó simplement perquè quedava més remot i no

Un equip fent tasques d'inventari forestal a Setcases (Foto: Jordi Camprodon)

se'ls caçava o perseguia”, explica el biòleg.

L'impacte de les espècies invasores és preocupant

Cada vegada van apareixent més espècies invasores “i el problema és la competència que fan a les autòctones, el desplaçament que poden provocar a les autòctones, el canvi en els ecosistemes i també les pèrdues econòmiques que suposen”, diu Camprodon. Aquest és un gran tema que s'està debatent actualment, “perquè ens trobem desbordats en la gestió”. Apareix el musclo zebra, el cargol poma, la papallona del boix, la vespa asiàtica, el mosquit tigre i comencen a proliferar. Les espècies invasores el que tenen en comú és “una gran capacitat d'adaptació al medi, es reproduïen fàcilment, o sigui, aprofiten

molt bé els recursos del medi”, perquè si no, no prosperarien. Però si no es fa una intervenció immediata, “es desborden”.

Per una banda, “has de fer prevenció a les entrades de mercaderies, com els ports, i per l'altra, intervenció immediata. Si intervens en una planta o en un animal en les seves primeres manifestacions sobre el territori, el pots erradicar. Si ja s'ha començat a estendre després es fa molt difícil”, explica. I amb algunes “ens hi hem d'acostumar a conviure, no les podem erradicar, per exemple el mosquit tigre”.

En el cas de la flora s'ha d'anar amb compte sobretot al litoral, apunta Casas, on hi ha moltes espècies invasores que “s'han utilitzat en jardineria, s'han escapat i estan ocupant” zones del litoral, “això a les Balears encara més, però aquí també”. El que passa és que “pel públic en general són plantes que tenen flors vistoses, grans i boniques, però des del punt de vista de conservació, és una espècie que no està en el seu hàbitat dins la seva àrea de distribució general i t'està envaint l'espai que ocuparia una espècie autòctona”, diu.

Camprodon matisa que una cosa és tenir una espècie al·lòctona (introduïda) amb poca capacitat de propagació i que conviu amb les d'aquí però que no té un impacte ni sobre poblacions i sobre ecosistemes, “i l'altra és quan s'escapa de mare”. Posa l'exemple, en el cas dels animals, de la comercialització de la tortuga de Florida: “La gent quan les tortuguetes es feien grosses se'n cansava i les deixava anar a un riu o una bassa.” La tortuga creix i competeix contra les espècies autòctones de tortugues aquàtiques. “En fi, és un tema que

AL DETALL

El desglaç i uns Jocs Olímpics d'hivern al Pirineu

El despeniment, el passat 3 de juliol, a la glacera de la Marmolada, a les Dolomites (Alps italians), no podria passar al Pirineu tenint en compte que no hi ha glaceres d'aquestes dimensions. La més gran seria la de l'Aneto, diuen Camprodon i Casas, “aquí les glaceres són molt més petites i estan en retrocés”. De fet, Camprodon apunta que tots els excursionistes “que tenen un recorregut d'anys han pogut veure amb els seus

propis ulls els efectes del canvi climàtic a les glaceres”.

Davant d'això, plantejar la celebració d'uns Jocs Olímpics d'hivern al Pirineu és un despropòsit? “Totalment!”, coincideixen els dos investigadors. “En primer, lloc hem de buscar que la gent pugui viure dignament a la muntanya, al territori, però no ens inventem històries!”, exclama Camprodon, que es pregunta si “l'economia de muntanya l'han

de salvar uns Jocs Olímpics”. Això comportaria urbanitzar més la muntanya i posar-hi unes infraestructures que després quedarien obsoletes. En el mateix sentit es pronuncia Casas: “Estan dient que d'aquí a 20-30-40 anys ja no hi haurà neu. I la transformació que això suposaria, perquè fer aquestes construccions implica destruir uns ecosistemes que després trigaran anys a recuperar-se.”

també requereix molta consciència ciutadana”, conclou.

La porta d'entrada d'aquestes espècies pot ser molt variada i és a causa del canvi global. “Hem canviat d'era, estem a l'Antropocè, per la gran capacitat que tenim els humans de transformació del medi”, explica el biòleg.

El canvi climàtic és una de les manifestacions d'aquest canvi global, l'altra és la proliferació de les espècies invasores. Tenim un moviment de béns i de persones a escala mundial, per això mateix es pot propagar una pandèmia com la covid-19, perquè ens belluguem més. És una conseqüència de la globalització i això fa que sigui tan difícil de controlar.

Hem de tenir en compte que amb el canvi climàtic, espècies de plantes i d'animals sense necessitat que hi hagi mediació humana directa poden arribar a altres àrees geogràfiques perquè el clima va canviant i els és favorable i s'instal·len en un altre hàbitat. En aquest cas no es considera invasor. L'ecòleg Chris Thomas planteja portar a una altra àrea geogràfica espècies en perill on s'hi puguin adaptar bé. “Això és una mica transgressor”, diu Camprodon, però “el que hem d'evitar per sobre de tot és pèrdua neta de biodiversitat”. És el que se'n diu la conservació *ex situ* i l'objectiu és salvar-les de l'extinció.

Canvi profund de sistema

El decreixement és una opció, indiquen Camprodon i Casas

Com a humans ens cal un canvi de plantejament en les nostres formes de viure i treballar? Els dos investigadors opinen que sí, però que potser serà un canvi que requerirà algunes generacions. “D'entrada som massa en aquest planeta, això a vegades costa de dir, i si tota la gent que vivim

en el planeta volem tenir el mateix nivell de consum, això s'ensorra. No hi ha prou recursos”, assegura Jordi Camprodon.

Pel que fa als canvis en els sistemes de consum, tots dos proposen el decreixement: “No cal gastar tant. Serem més feliços sense tenir tants

nivells de consum. Necessitem tenir tants productes que provenen de tot arreu del món? Perquè l'economia funcioni, sí, però quins impactes té això sobre els ecosistemes? No té res a veure el nivell de vida amb la qualitat de vida.”

Carme Casas fa notar que “nosaltres som una espècie més a la natura, hi estem impactant i ens està preocupant perquè anem per la nostra supervivència, però la natura continuarà fent el seu camí, anirà evolucionant amb o sense l'espècie humana”. Camprodon afegeix, però, que aquest missatge s'ha d'entendre “des d'un aspecte humanista, no només ecològic”.

El biòleg titlla “d'irresponsables” els polítics, poders fàctics i magnats: “Quin país estem deixant als nostres fills i als nostres nets? És una irresponsabilitat brutal, estem pensant només en el curt termini, consumint una sèrie de recursos i pensant que algú ja ho arreglarà. La crisi climàtica és un tema seriós, ja ho estem veient, si no actuem ara potser farem tard en moltes coses.”

Caldria, doncs, un canvi profund de sistema.

ESPAI ESPECIAL

Mercadona rep un dels reconeixements Contigo Somos+ com a soci prescriptor de bronze

Els concedeix la Xarxa Espanyola del Pacte Mundial de Nacions Unides amb l'objectiu de promoure els ODS

L'empresa de distribució Mercadona va rebre el juny passat el reconeixement 2020 com a soci prescriptor de bronze que concedeix el Pacte Mundial de Nacions Unides Espanya. L'acte va tenir lloc en el decurs de l'Assemblea General 2022.

Els reconeixements reben el nom de Contigo Somos+ i distingeixen les entitats sòcies del Pacte que han aconseguit atraure nous membres a l'entitat. A la cerimònia d'enguany s'hi van trobar els guardonats dels anys 2020, 2021 i 2022, a causa dels ajornaments per la pandèmia.

Alina Puig, directora de Responsabilitat Social a Mercadona, va recollir el guardó i va remarcar que com a empresa compromesa amb els ODS “és un orgull poder formar part d'aquesta gran xarxa d'empreses i que ens reconeguin l'esforç efectuat. Seguirem treballant per crear un impacte positiu sobre les persones, la societat i el planeta”. La insígnia de bronze lliurada a Mercadona reconeix les empreses sòcies que durant un any han aconseguit incorporar al Pacte Mundial entre un i quatre socis.

Alina Puig, al centre de la foto, amb el guardó

El lliurament dels guardons va anar a càrrec de Clara Arpa, presidenta del Pacte a Espanya, que va subratllar que és un reconeixement “que destaca les accions portades a terme pels nostres socis que contribueixen a enfortir el treball en xarxa i a aconseguir augmentar el nombre de membres del Pacte”.

Alinear-se amb els objectius de l'Agenda 2030

La xarxa espanyola del Pacte Mundial de Nacions Unides és la iniciativa de l'ONU que lidera la sostenibilitat empresarial al món. Insta les empreses i organitzacions que alineïn les seves estratègies i operacions amb deu principis universals sobre drets humans, normes laborals, medi ambient i lluita contra la corrupció. Tot plegat seguint el mandat de l'ONU per promoure els objectius de desenvolupament sostenible en el sector empresarial. Per aconseguir-ho, ofereix plans de formació en matèria de sostenibilitat i incrementa la visibilitat de les accions que porten a terme les empreses en aquest matèria.

ODS 15: VIDA TERRESTRE

Àrees boscoses FAO
Superfície forestal

Unitats: Percentatge

	CAT	ESP	UE
Bosc	42,1	28	38,6
Altres àrees boscoses	22,1	13,2	4,9
Total	64,2	41,2	43,5

Font Catalunya: Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.
Font Espanya i Unió Europea: Eurostat.
Dades actualitzades: 23 setembre 2020. Sèries revisades: 23 desembre 2021

Àrees boscoses FAO
Superfície forestal

Unitats: Percentatge

Bosc	39,6
Altres àrees boscoses	24,4
Total	64

Font Catalunya: Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.
Dades actualitzades: 23 setembre 2020. Sèries revisades: 23 desembre 2021

Espais terrestres designats x Natura 2000

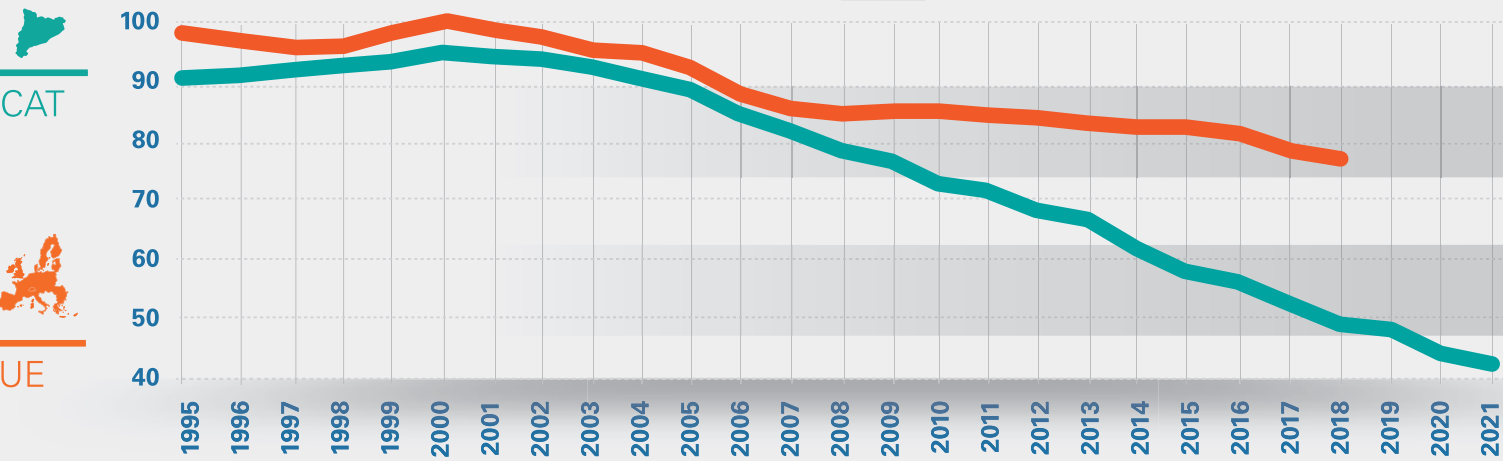
CAT	Superfície	9.819,5
	Percentatge	30,6

Font Catalunya: Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Dades actualitzades: 23 juliol 2021

Unitats: km2

Índex de papallones de prats

Unitats: Índex 2000 = 100

Font Catalunya: Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Font Espanya i Unió Europea: Eurostat. Dades actualitzades: 22 juny 2022

Índex ocells comuns

Unitats: Índex 2000 = 100

CAT	Total espècies d'ocells comuns	108
	Espècies comunes d'ambients agrícoles	95,6
	Espècies comunes d'ambients forestals	106,2

Font Catalunya: Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Dades actualitzades: 22 juny 2022

Silencio de Jabugo, els ibèrics de gla més selectes de Huelva, a El Racó de l'Ibèric

Eduard Godoy, gerent de la botiga, selecciona els pernills personalment a un assecador de Jabugo

Esteban Pilnick i Eduard Godoy mostrant l'assortiment de pernills d'El Racó de l'Ibèric. A sota, una imatge del Tapatrònic

Per tothom és ben conegut que el pernil ibèric de gla és una de les perles gastronòmiques del sud d'Europa i del Mediterrani. A molts consumidors els venen al cap marques reconegudes, però desconeixen com s'elaboren aquests productes, quins mètodes de criaça ramadera, quin temps de curació té el pernil o l'espatlla i quina és la millor manera de servir-lo. A Vic, com bé sabem, qui més entén en pernil ibèric és Eduard Godoy, gerent de la botiga **El Racó de l'Ibèric**, que compta amb una experiència contrastada servint els paladars més intensos dels vigatans a la plaça Major.

Recentment, des d'El Racó de l'Ibèric s'ha apostat decididament per incloure els pernills i les espatlles de Silencio de Jabugo en el seu catàleg de productes; un pernil de raça 100% ibèrica alimentat amb gla a les deveses de la província de Huelva i que és assecat a la localitat d'El Repilado. Aquest nucli de població forma part del municipi de Jabugo i se'n considera l'epicentre productor i elaborador de referència.

Aquests pernills i aquestes espatlles tenen la certificació de Denominació d'Origen Protegida de Jabugo,

considerada com la més prestigiosa de les denominacions de pernil que existeixen avui a Espanya. I és que el mètode de criaça i elaboració és d'allò més exigent. La criaça de l'animal es porta a terme en deveses d'alzines sureres i de roures de fulla petita, on els porcs s'alimenten de glans i d'herbes que conformen les pastures. L'elaboració pel que fa al salat i l'assecat segueixen els protocols que fixa el consell regulador: 12 mesos de curació en les espatlles i 36 mesos per als pernills.

Vic és una plaça amb tradició eminentment càrnia i en aquest sentit Godoy, que coneix el sector, va decidir visitar l'assecador d'Industrias Reunidas Jabugo, on s'elaboren els ibèrics de les marques Silencio de Jabugo (amb DOP) i La Joya. **"Sempre hem tingut una bona relació i un tracte molt personal; saben que Vic és un mercat que valora els productes carnis de qualitat i un cop l'any els visito per seleccionar personalment les peces que més em convencen"**, diu Godoy.

De fet, l'assecador on s'elaboren els pernills seleccionats es troba al Parc Natural de Sierra de Aroche i els Picos de Aroche, consi-

derat Reserva de la Biosfera per la Unesco.

Per la seva banda, Esteban Pilnick, responsable comercial de Silencio de Jabugo y La Joya, assegura que Vic i Catalunya en general aprecien cada cop més el valor gastronòmic dels productes que consumeixen. **"El consumidor cada cop és més exigent i més quan viu en una terra amb una gastronomia de primer ordre com pot ser Osona i Catalunya en general"**, apunta Pilnick, tot assegurant

que personalitats de la comarca com Nandu Jubany o Toni Sala ajuden que els ciutadans cada cop valorin més allò que mengen.

També ibèrics de La Joya

Més enllà dels ibèrics de Silencio de Jabugo, amb Denominació d'Origen Protegida, El Racó de l'Ibèric ha introduït els pernills 100% ibèrics de gla i 50% ibèrics de gla i d'enceball de la marca La Joya; una gamma de producte d'una qualitat notable i que cada cop té més presència al canal tradicional i a la restauració. De fet, els pernills de La Joya surten de l'assecador més antic de la zona de Jabugo, datat de 1889.

Aquesta opció inclou no només pernills i espatlles ibèriques de gla sinó també d'enceball per a butxaques que busquen opcions més assequibles que el producte gourmet Silencio de Jabugo però que no volen renunciar al paladar.

De fet, els assistents del Tapatrònic, que va tenir lloc el passat dijous 21 de juliol a la tarda, van poder degustar pernil de Silencio de Jabugo i La Joya que El Racó de l'Ibèric va posar a disposició mentre escoltaven música en directe.

Jordi Juanola, 'Toti', pastor d'ovelles a Rocabruna (Ripollès)

“La tendència és mortal en la cabana d'oví, sobretot al Pirineu. Va cap a la desaparició total”

Jordi Juanola, amb un dels seus 'collies'

Jordi Juanola, *Toti* (Sant Joan les Fonts, 1978), és pagès i pastor a Rocabruna (Ripollès). Al Mas la Capella, d'on és masover, hi té 400 ovelles i conrea les terres de la finca. L'ajuden quatre gossos border collie: la *Ssisspaas*, l'*Urrians*, la *Sinitzi* i la *Uolis*. Amb un perfil molt actiu a Twitter (@xaiecológic) escapa de la solitud de la muntanya, posa en valor el patrimoni rural i la vida en petits pobles i també promou el seu producte. De fet, gràcies a la xarxa va poder subsistir durant el confinament. Des d'allí atenia les comandes de carn de xai que li arribaven.

Té 16.234 seguidors a Twitter i hi és molt actiu. Què li aporta ser a les xarxes?

Una cosa és la qüestió personal; és la meua finestra al món. Perquè en zones de muntanya, estàs moltes hores sol i no t'assabentes de gaire res. Com que no trobes gaire a ningú per xerrar, et serveix també com

a comunicació amb altres éssers humans i això no ho havíem valorat prou. L'ofici de pastor i de pagès en zones de muntanya, el veiem molt bucòlic, però també estem moltes hores sols i a vegades necessites fer-la petar un moment. Però també em serveix per explicar el nostre món; ens ha servit moltíssim per poder explicar la visió rural des del mateix món rural, això costa i no es fa gaire. També serveix per promocionar els nostres productes. Amb el confinament ens va anar de cine. Dius, osti, com ho venem això? Com ens en sortim? Perquè depenem totalment de la restauració. Ja ho entenc, però ningú va pensar que ens podria passar. I a través de les xarxes vam poder subsistir. Si no, no sé com ho hauríem fet, perquè en zones de muntanya tot està destinat al turisme.

La gent el contactava i li feia les comandes a través de Twitter?

Sí, sí. Som una explotació senzilla i

modesta, però el resultat va ser magnífic. Vam poder aguantar i sortir del temporal, perquè no hi havia absolutament res previst ni per l'administració ni per ningú. Ho trobo molt bèstia tot plegat. Des del confinament ja no hem tingut mai més problemes per treure'ns els xais, al contrari. Les xarxes socials serveixen i de molt. El balanç per nosaltres és del tot positiu.

Quins són els principals problemes que té actualment la ramaderia extensiva. No és prou reconeguda, n'hi ha poca...?

De problemes en té molts. El principal és que no tenim model, ni projecte. Senzillament es fan unes polítiques per inèrcia, amb algun pedaç que no soluciona res. Si ens centrem en la cabana d'oví, sobretot al Pirineu, la tendència és mortal, cap a la desaparició total. En els últims 20 anys a Catalunya hem perdut més del 50% dels ramats d'oví i la tendència segueix. I què s'ha fet? Absolutament res.

I el model d'abans de la ramaderia intensiva, no serviria?

El món ha canviat molt. Hem de partir de l'anàlisi de quan entra en vigor la PAC, quan es produeix aquest model de ramaderia d'importació i exportació i totes les seves conseqüències. Això és un marc global que ens porta cap aquí. Però des de les administracions també tenen molt de poder per avançar cap a un altre determinat model. I aquí no n'hi ha hagut. Per dir una cosa: la crisi actual del sector lacti, que ara tots en parlem; és molt bèstia, però això ja fa deu anys que sabien que venia i què es va fer? Absolutament res. No hi ha model ni ganes de treballar. Ganes de fer coses de cara a la galeria per justificar que existeix una conselleria, per justificar que existeixen tècnics rurals, però, hi ha un treball de fons? No. No hi ha cap voluntat de treballar per canviar les coses. Tenim la pitjor classe política que hem tingut mai en aquest país. Havíem de fer una república i ja hem vist que tot plegat era una comèdia, i ara, imagina't amb això. I així ens n'anem al desastre total i absolut. No només amb la ramaderia, perquè som el sector més feble i és el primer que rep.

Davant de tot això, segons la seva visió la pagesia i la ramaderia es perdran?

Ens queda la resistència personal, i prou. Els que més patim som aquella gent que fem producte de proximi-

tat, de qualitat i que intentem fer les coses diferenciades, ben fetes i penquem. El que surt més rendible des de fa anys és com menys intentis treballar, com menys esforç hi destinis, més diners et queden al cap de l'any. I això no és culpa del pagès o del ramader. És que la política de subvencions que tenim ho ha distorsionat tot. El que hauríem de començar a trencar és que un pastor amb un bastó i un sarro en fa prou; això és una collonada, perquè per a la nostra activitat necessites molts més diners per fer anar la roda: tractors, maquinària, llavors, mil coses. I com més intentes gastar-hi i fer les coses bé i tenir un producte de qualitat, menys et surten els números. Avui dia tres quartes parts del xai que consumim a Catalunya és d'origen forà.

En un context d'emergència climàtica, un dels problemes que afecten el medi rural és l'abandonament, que fa que creixin els boscos, disminueixin les pastures i amb això, un risc d'incendis desbocat. Com s'hauria de resoldre?

Reconstruint el territori mosaic. L'amença d'incendis sempre hi serà. Però hauríem de començar a pensar que podem fer perquè no tinguin un impacte brutal. Perquè el dia que el Pirineu cremi, cremarà de veritat. El que hem d'entendre és que la solució no passa per treure un ramat, com a postal per dir ja estem reduint el risc d'incendi, no. Aquí el bosc s'ha de gestionar, s'ha de treballar; s'han de recuperar feixes, s'ha de sembrar, llaurar, i evidentment que s'han de deixar zones verges on no cal actuació. Cal reconstruir el territori mosaic. Però per això cal un compromís, i no hi serà. Ho podem dir i ho podem desitjar, però totes aquestes mesures que diem no hi seran mai.

Amb els productes de proximitat, de qualitat, n'hi ha prou? Sempre caldrà una producció d'aliments industrialitzada, no?

És discutible. El que sí que és indiscutible és que al Pirineu i a totes les zones de muntanya tenim totes les condicions per potenciar molt més l'actual cabana ramadera i dins d'un model sostenible i de qualitat. Ho podríem potenciar molt més i, sobretot, dins d'una pagesia activa. Es donen totes les condicions per fer-ho. Ara bé, això ens pot fer no haver de dependre mai més de l'industrial? Jo no m'atreviria a dir-ho, però sí que podem reduir molt més aquesta dependència que tenim, amb tot el

Davant l'amenaça dels incendis "cal reconstruir el territori mosaic" i treballar perquè "no tinguin un impacte brutal"

que implica i genera. Però, anem cap aquí? No, ni de conya. El més surrealista és que estem criant pocs per alimentar mig món, però som deficitaris del tot de xai. Perdoni, hi ha política agrària, aquí?

El consumidor de la ciutat és client d'aquest producte de proximitat?

Sí, i ho seria molt més. Per això reivindicuem sempre que hauria d'existir una llei d'etiquetatge. És un model que s'ha de potenciar, però hi ha una traçabilitat total? Per exemple, a tot el nostre bestiar la traçabilitat arriba fins a l'escorxador, i allà s'acaba. No segueix la cadena final. I el consumidor ha de poder saber si el xai que consumeix és d'origen de Catalunya o és de Nova Zelanda o és de la Manxa. Però això no interessa, per què? Perquè llavors serem del tot conscients que tres quartes parts del xai que consumim a Catalunya és d'origen forà. Això no interessa que se sàpiga. Cada vegada el consumidor n'és més conscient, el que passa és que sovint li venen gat per llebre. I qui ha de regular això que no venim gat per llebre al consumidor? L'administració.

Com és la feina de pastor. Com és el seu dia a dia?

Depèn molt del llarg de l'any, de les estacions i de mil coses. Seguim les estacions, perquè a més del bestiar també tenim molta feina a la terra; ens fem les bales d'herba, hem de llaurar, sembrar, mantenir... Canvia molt al llarg de l'any. Hi has de ser tots els dies de l'any i sempre. No hi ha una temporada més relaxada.

Molta gent es pensa que l'hivern ho és més, però és el pic que les ovelles xaien més fort, llavors has de posar menjar a dins...

Les ovelles a l'hivern estan tancades i a l'estiu pasturen?

Segons com ens vagi l'any tanquem abans. Sempre solen estar entre dos i tres mesos estabulades, depèn de l'any.

Des del territori que coneix, viu, gaudeix i pateix cada dia, quins efectes més palpables troba que tenen relació amb el canvi climàtic?

És que no hi ha mai un any igual que l'altre, però la tendència que més hem notat és que a l'hivern no fa el fred d'abans ni neva com abans, però a la primavera li costa molt més d'asentar-se. Aquest any tenim un any horrorós de sequera, però el més normal aquí és que tinguem molts problemes a la primavera justament per excés d'aigua. Les primaveres més aviat són fredes i plou molt. Tota la resta és molt relatiu i depèn molt dels anys.

Té la sensació a vegades que els qui habiten en aquests pobles petits són com una atracció turística de la gent de ciutat que ve a passar-hi els caps de setmana?

Jo no ho diria així. Perquè nosaltres si hi som és gràcies a tota aquesta gent. El turisme ben gestionat i ben fet és una aposta brutal per dinamitzar les comarques de muntanya. I és evident que a Catalunya no ho fem tot bé. És que la ciutadania ja té aquesta inquietud; el que no hi ha són apostes polítiques per lligar-ho més. Turisme sí, perquè si no estari-

El ramat de Jordi Juanola pasturant a muntanya

em tots morts. Hem de mirar com el fem. Hi hauria d'haver models i propostes. *Al tanto* a satanitzar el turisme!

Les dones s'han anat incorporant cada vegada més a professions que abans només exercien els homes. De pastors també se n'han incorporat, en els darrers anys?

Poques, però la dona rural sempre hi ha sigut present, sempre. Potser hi havia uns rols de feina, però a muntanya, jo diria que sempre hi ha hagut més una tradició de matriarcat que no pas de patriarcat. Jo trencaria una mica el tòpic. Crec que la frase que

deu haver sentit més el de la John Deere [coneguda marca de tractors i maquinària agrícola] és "deixa'm parlar amb la dona". Crec que era més una divisió per qüestions físiques. En el món de la llet, per exemple, la dona sempre solia munyir i l'home feia més la feina de les terres. Però a l'hora de manar, no ho sé, eh! Sí que hi ha menys dones. En contra del que es diu i en contra de les dades, crec que la dona a muntanya cada vegada hi és menys present. Però en el món rural no s'ha donat mai gaire importància a la qüestió de gènere. La meua realitat percebuda és aquesta.

AL DETALL

Els Jocs Olímpics d'hivern o insistir en un model caducat

Si a la zona on viu i on pasturen les seves ovelles hi volguessin instal·lar un parc eòlic o fotovoltaic, ho veuria amb bons ulls?

Depèn. S'hauria de veure el projecte. Jo, d'entrada, el que veig aquí és tot un territori abandonat que s'està morint i que no hi ha res. Llavors qualsevol aposta, sempre que sigui consensuada, treballada i ben estudiada, no hi veig cap impacte negatiu, tot el contrari. El que cal és dinamitzar aquest territori. Això de la idea verge que no es pot fer res s'ha d'acabar. És que verge no ho és, aquest és un territori abandonat. Si mirem estadísticament tota la població i totes les activitats que s'hi havien fet, com mines, el carbonet i tot això, de verge no n'ha tingut mai res. Qualsevol iniciativa per dinamitzar el territori a mi d'entrada em sembla positiva.

En els darrers mesos s'ha parlat molt de la candidatura dels Jocs Olímpics d'hivern al Pirineu per a l'any 2030. Ara s'ha descartat, però quina era la seva postura al respecte?

És insistir sobre un model cadu-

cat. Jo no crec que sigui una cosa negativa per a la pagesia; directament no ens fa mal, però no ens fa cap bé. Canviem. Tot el que ens pot generar aquest model ja ho ha donat i ens ha portat on som ara. Potser ha frenat l'anorreament total del Pirineu, però com a aposta de país insistir en un model caducat que només pot donar beneficis als quatre de sempre em sembla un error.

Els representants de l'actual govern de Catalunya trepitgen més despaxos que territori?

El territori ja els és igual del tot. L'exemple més clar és l'actual conseller d'Agricultura, Teresa Jordà. No té cap coneixement del món rural, ni cap estudi vinculat al sector, ni res que s'hi assembli. És de Ripoll, sí, *bueno*, però és que avui dia pots ser igual d'urbanocèntric si has nascut al carrer València de Camprodon que al mig de Barcelona. Hi ha molta gent capacitada per exercir càrrecs de responsabilitat... i no s'entén.

Quin perfil hauria de tenir la persona que estigues al capdavant de la conselleria d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural?

Juanola és molt crític amb la gestió del departament que lidera Teresa Jordà

Un coneixement i un treball previ dins del sector, i justament Esquerra Republicana (ERC) té molta gent capacitada per fer aquesta tasca. Perquè, en general, la pagesia inquieta sempre ha tingut com a referent ERC. Hi ha molta gent vinculada a aquest partit que podrien fer-ho. Però si han optat per aquest perfil és

perquè no volen tocar gaire res. Una cosa és la retòrica, i Teresa Jordà se l'ha treballada molt, perquè el que diu a mi m'agrada, eh! El que passa és que fa com els capellans: predica el que no creu. La seva funció és gestionar el dia a dia i amb això ens assegura una mort lenta, agònica i sense estridències.

Granollers 2030: visió col·lectiva de la ciutat

Granollers traça el full de ruta cap al 2030 des de la participació i les aliances

Octubre de 2021: Granollers arrencava un projecte col·lectiu de ciutat amb mirada al futur. Començava el tercer Pla Estratègic, amb un nou model, amb una direcció col·legiada, amb un prisma obert, buscant establir les missions i fites que han de transformar la ciutat cap a un futur, no massa llunyà, el 2030, més sostenible econòmicament, socialment i mediambientalment.

Es buscaven noves mirades, pro-

postes valentes i ambicioses, però realistes. S'interpel·lava tota la ciutadania a dir, a participar, a contribuir en el dibuix de la ciutat. I les veus han estat moltes, plurals i diverses: 1.400 persones han deixat la seva empremta en un document que tot just s'acaba de tancar aquest juny, un procés que ha comptat amb més de 1.000 propostes i que partia de tres reptes i se sintetitza en tres missions i 15 fites.

- Granollers, ciutat neutra en carboni i resiliència davant l'emergència climàtica.

- Granollers, ciutat que fomenta el talent i la innovació.

- Granollers, ciutat que vetlla pel benestar de la seva ciutadania al llarg de la vida.

Durant la presentació pública del document, l'alcaldessa de Granollers, Alba Barnusell, destacava la unanimitat del consistori en el procés,

com a model exemplar per avançar en les grans decisions de futur de la ciutat. Alhora, es referia al document Missions Granollers 2030 com el conjunt d'accions que "han de contribuir a millorar el planeta i l'entorn, transformant Granollers amb la corresponsabilitat de tota la ciutat, amb projectes compartits per tots els agents, públics, privats i ciutadania".

El tercer Pla Estratègic recull més de mil aportacions de la ciutadania i els agents socials, econòmics i polítics de Granollers per avançar cap a una ciutat més saludable, resiliència, sostenible i cohesionada, que pugui afrontar els reptes globals dels objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i els objectius de l'Agenda Urbana Espanyola.

Transversalitat i resiliència

El procés ha estat liderat per una direcció distribuïda, formada per tres comissaris nomenats pel Ple (Mireia Cammany Dorr, Fina Jerez Bernat i Arnau Queralt Bassa) i l'oficina tècnica del Pla, amb l'assessorament de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (UAB). Amb les propostes recollides al llarg del procés participatiu i el treball dels grups motor, la direcció col·legiada ha definit tres missions. Cadascuna d'elles conté cinc fites que marquen l'objectiu quantitatiu a assolir el 2030 per tal de fer possible el compliment de la missió.

Els ODS, la clau per ajudar un planeta esgotat

L'Earth Overshoot Day és la data en què la humanitat ha esgotat tots els recursos naturals que la Terra pot regenerar durant un any. Aquest 2022, la data marcada és el 28 de juliol, un dia abans que l'any passat

D'ara endavant, vivim d'un prés- tec que hauran de pagar les futures generacions. **El 28 de juliol, un dia abans que l'any passat, és el dia que la nostra demanda de recursos naturals des que va començar l'any superarà la capacitat que té el planeta per regenerar-los al llarg del 2022, segons l'entitat Global Footprint Network.** La humanitat consumeix el rebost de la naturalesa (aigua, aliments, combustibles...) a una velocitat superior a la capacitat de renovació. En l'actualitat, utilitzem un 74% més del que els ecosistemes del planeta poden regenerar. És a dir, en un any consumim com si tinguéssim "1,75 Terres", la dada més gran des que el món va entrar en dèficit ecològic a principis de la dècada de 1970. És una cursa al buit que cal revertir.

La data que marca el punt de sobre- explotació anual del nostre planeta i la Terra entra en dèficit ecològic s'anomena **Earth Overshoot Day** i constitueix un gran toc d'atenció per canviar els nostres hàbits. El dia en què hem gastat els recursos anuals es calcula basant-se en la capacitat del planeta de generar recursos ecològics en un any i la petjada ecològica de la humanitat, multiplicat pels dies de l'any. L'any 1970 aquesta data va ser el 29 de desembre i a partir de 2005 va ser quan vam començar a esgotar els recursos entre juliol i agost. Més de 50 anys de dilapidació global dels recursos han portat un món en què la sequera i la inseguretat alimentària es veuen agreujades per temperatures inusualment altes. És una evidència de l'emergència climàtica.

És a les nostres mans fer un cop de volant i apostar per un desenvolupament sostenible que preservi els recursos naturals. És urgent impulsar un model econòmic sostenible entre tots –govern, administracions, empreses i ciutadania– a partir de considerar els límits de la Terra i actuar per *moure* aquesta data.

L'aigua, element indispensable

Els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) constitueixen el full de ruta per revertir aquesta situació. L'aigua, un element indispensable per a la vida, juga un paper vital en l'equilibri dels ecosistemes i en la lluita contra l'emergència climàtica. **Agbar**, companyia compromesa amb la preservació del medi ambient, ofereix solucions innovadores al voltant de la **gestió sostenible de l'aigua, els recursos naturals i la salut ambiental** per a les ciutats, l'agricultura i la indústria, en línia amb el full de ruta de l'Agenda 2030 de Nacions Unides.

La companyia té un paper actiu en la **reducció de la petjada ecològica**. Amb l'objectiu d'accelerar la transformació ecològica i contribuir a protegir el planeta i millorar la qualitat de vida de les persones, Agbar treballa en una **estratègia climàtica** basada en quatre línies d'actuació: la mitigació de les causes del canvi climàtic, l'adaptació a les seves conseqüències, l'aposta per models d'economia circular i la implementació de solucions responsables amb el clima.

La companyia implementa accions per **reduir la petjada ambiental** mitjançant solucions d'eficiència energètica, la compra d'energia ver-

da amb garantia d'origen renovable (GdO), la generació d'energia verda i el foment de la mobilitat sostenible. Així, el 100% de l'electricitat comprada per abastir les instal·lacions és d'origen renovable, amb la qual s'evita emetre 41.458 tones d'emissi-

Agbar treballa en la mitigació de les causes del canvi climàtic, l'adaptació a les seves conseqüències, l'aposta per l'economia circular i la implementació de solucions sostenibles

ons de CO₂ a l'any. En aquest sentit, la companyia **ha generat més de 10,6 milions de kWh/any d'energia verda**, gràcies a la cogeneració del biogàs i les instal·lacions fotovoltaïques en funcionament. Amb aquesta energia generada, s'evi-

ta emetre 2.756 tones de CO₂/any a l'atmosfera, que equival a una població de 5.512 arbres autòctons mediterranis.

L'aposta per l'economia circular, amb solucions de residu 0, és clau per a l'estratègia de desenvolupament sostenible. Per això, Agbar fomenta la transició d'un model lineal, que sobreconsumeix els recursos, cap a un model circular, que els recicla i els valoritza. Un dels seus projectes pioners és la transformació de les plantes de tractament d'aigua en ecofactories amb l'objectiu de regenerar aigua per a nous usos (reg agrícola, industrial, etc.), valoritzar els residus per a nous recursos, produir energies renovables i generar un impacte positiu en l'entorn.

Respecte a l'objectiu número 6 dels ODS (Aigua neta i sanejament), Agbar treballa per adaptar-se al canvi climàtic i augmentar la **resiliència dels sistemes d'aigua** davant d'escenaris de sequeres i fenòmens de pluja torrencial més freqüents i severos. La regeneració i posterior reutilització de les aigües depurades permet reduir els costos ambientals, econòmics i socials de l'abastiment, i serveix per donar una segona vida a l'aigua amb altres usos (serveis de neteja de la via pública, del cla- vegueram, reg de parcs i jardins...), per alleujar la pressió sobre els ecosistemes hídrics.

La **tecnologia** i la **digitalització** són aliats principals per donar resposta al desafiament del canvi climàtic. En aquest sentit, Agbar desplega solucions digitals de referència per a la transformació digital de la gestió de l'aigua i la salut ambiental dels territoris, per tal de promoure el desenvolupament de ciutats intel·ligents, resilents i verdes.

Cuidar la vida dels ecosistemes (ODS 15) és també un eix imprescindible. La **protecció i recuperació dels espais naturals** és part de l'acció d'Agbar amb el desenvolupament de models responsables amb el clima i l'entorn a través de la implantació d'infraestructures verdes. Es duen a terme plans d'acció de biodiversitat per convertir les instal·lacions en espais multifuncionals que preservin les funcions ecològiques i afavoreixin la biodiversitat local.

Per reduir la sobreexplotació del planeta i fer front al desafiament climàtic, Agbar defensa una reconstrucció basada en la sostenibilitat, les infraestructures verdes i la col·laboració públicoprivada.

Un planeta esgotat requereix un canvi de model. Tots podem contribuir a crear un món més sostenible.

Joan Vila
Conseller delegat de LC Paper

Agenda 2030. Destrossada o més viva que mai

L'Agenda 2030 va ser aprovada el 2015 per 193 països en un esforç per arribar a un món millor. Vist des d'ara sembla que fou un esforç *naïf*, amb molta voluntat i poca possibilitat d'èxit.

L'agenda proposa erradicar la pobresa, la lluita contra la fam, garantir bona salut, bona educació, la igualtat de gènere, l'accés a aigua potable, el desplegament d'energies renovables, un treball digne, la construcció de bones infraestructures, la reducció de la desigualtat, la creació de ciutats sostenibles, assolir un consum responsable, lluitar contra el canvi climàtic, preservar els mars, protegir els ecosistemes terrestres, promoure la pau i enfortir les associacions mundials. Vist des del coneixement d'avui és com si aquesta bona voluntat no fos d'aquest món, com si quan es va redactar l'acord el món anés cap a una via diferent a la d'avui. En definitiva, com si la geopolítica no existís, com si les guerres s'haguessin erradicat.

De cop i volta la pandèmia ens ha recordat que el món és molt complex, que no està preparat per digerir molts problemes globals, que és més fràgil del que ens pensàvem. Només ha fet falta un virus per fer-ho saltar tot pels aires. L'aturada de l'economia mundial ha empès els països a practicar polítiques de supervivència, com per exemple l'emissió massiva de diner que ens ha arrossegat a una crisi d'inflació.

Però en el desenvolupament dels objectius hi ha hagut també errors de molt pes. Si el bloc occidental i la Xina s'havien de descarbonitzar tancant les centrals de carbó, calia fer prèviament un canvi de model de l'economia, deixant l'economia de consum per una de nova frugal. En lloc de fer això i desplegar

La guerra d'Ucraïna fa miques les bones voluntats de l'Agenda 2030. Ara el desenvolupament de les renovables serà imprescindible

de forma massiva la generació energètica renovable, va ser més fàcil canviar el carbó per gas natural. Això va ser així perquè el gas natural té unes emissions de 0,18 kg CO₂/kWh mentre que el carbó les té el doble, de 0,36 kg CO₂/kWh.

Però la generació amb gas té una eficiència del 55% i la del carbó, del 33%, amb la qual cosa per a cada unitat d'energia elèctrica, les emissions d'electricitat generada amb gas són de 0,327 kg CO₂/kWh i les del carbó, de 1,091 kg CO₂/kWh, un 233% més. Per això ha estat fàcil complir amb la reducció d'emissions que havia establert Europa amb el programa 20-20-20.

Durant la pandèmia el món de la producció va frenar, però no així la tendència del consum, que es va mantenir. I va passar el que havia de passar: quan la situació epidemiològica es va restablir, el consum va anar a cercar el seu valor, com si la pandèmia no hagués existit, però la producció no ho va poder seguir, pel fet que s'havien aturat les inversions durant dos anys. Més encara, ningú va preveure que si el bloc occidental i la Xina canviaven el carbó per gas no hi hauria prou gas al mercat per satisfer l'equilibri.

I amb tot això arriba la guerra d'Ucraïna, que ha accelerat totes aquestes tendències i les porta cap a una situació insostenible, fent miques les bones voluntats de l'Agenda 2030. A partir de la situació actual hi haurà més fam, més desigualtat, més injustícies i més emissions de carboni. La part positiva és que ara el desenvolupament d'energies renovables serà imprescindible per assegurar el futur model del benestar i l'economia haurà d'ajustar el consum per fer-ho possible. Això comença aquest mateix agost.

AMB HUMOR

FINESTRA

Presidenta Beth Codina

Director editorial Agustí Danés

Coordinació i redacció Lourdes Corominas

Correctora Cristina Anfruns

Fotografies Albert Llimós, American Public

Power Association i Krzysztof Niewolny

(Unsplash), i Jordi Vilarrodà

Infografies Eulàlia Rodríguez Tió

Disseny Neus Páez

Publicitat Jordi Roca

Edició i distribució Premsa d'Osona SA, plaça de la Catedral, 2 Vic

www.el9nou.cat